

Protocol 'Verklikkerkippen Fipronilresten in Pluimveestal'

Motivatie:

Fipronil is lipofiel, het lost 10.000 keer beter op in vet dan in water. Fipronil kan gemakkelijk hechten aan organische resten en mest. Kippen scheiden meer dan 50% van de opgenomen fipronil uit in de mest en kunnen dit weer opnemen (recirculatie). Bij het plaatsen van de verklikkerkippen is het van belang dat de kippen weer in contact komen met de eigen mest om eventuele recirculatie te bewerkstelligen. Daarom is het belangrijk de kippen in afgeschermden delen in de stal te plaatsen. Van het opgenomen fipronil wordt maximaal 20% via eieren uitgescheiden. De verhouding gehalte fipronil in buikvet t.o.v. fipronil in eidooier is ongeveer 1:1 (uitgedrukt in mg/kg). Indien de opname van fipronil vanuit de omgeving constant is dan wordt na ongeveer 20 dagen een stabiel evenwicht verkregen in opname en uitscheiding.

De verklikkerkippen kunnen minimaal na 28 dagen na plaatsing door NVWA worden bemonsterd voor officiële vrijgave van de stal. Hiervoor is het belangrijk dat geborgd wordt vastgelegd wanneer de dieren zijn geplaatst en dat het protocol is opgevolgd. Door 40 dieren te plaatsen heeft u voldoende dieren om ook zelf nog een onderzoek te laten uitvoeren. (laat dit onderzoek pas uitvoeren nadat de dieren minimaal 21 dagen in de stal hebben gezeten) De dieren die bemonsterd worden door de NVWA moeten los in de stal verdeeld worden. Bij koloniehuisvesting moeten ze over 5 kooien verdeeld worden verspreid door de stal. **De dieren moeten tevens gemeld worden in het Kip systeem via "mijn avined"**.

Wij raden u aan om de overige 25 dieren in 4 groepen verdeeld in afgeschermden delen in de stal te plaatsen. Door ze af te schermen op een kleiner oppervlak krijgt u een beter idee van het effect van recirculatie op de uiteindelijke gehalten in het vet en ei.

Benodigdheden:

- Inzendformulier voor eieren en dieren naar GD
- 1 potje voor pool van grond/mestmonster
- Instructie voor werkwijze

Protocol 'verklikkerkippen':

1. Plaats minimaal 40 verklikkerkippen in de stal. Deze kippen moeten fipronil vrij zijn en daarnaast ook vrij zijn van belangrijke dierziekten (bijvoorbeeld Salmonella).
2. Meld deze dieren in het Kip systeem via "mijn avined"
3. **Voor de NVWA monsternamen:** Plaats 15 dieren los in de stal verdeeld over de verschillende afdelingen. Bij koloniehuisvesting dienen minimaal 15 dieren verdeeld in 5 groepen van 3 verdeeld door de stal in 5 kooien geplaatst. Tien dieren hiervan zullen worden bemonsterd door de NVWA. (Deze dieren mogen niet afgeschermd gehouden worden.)
4. **Optioneel voor eigen monsternamen:** Plaats de overige 25 kippen per 6 of 7 in 4 verschillende afgeschermden delen van de stal waarbij de dieren wel met alle fipronil besmette systeemonderdelen (voergoten, legnesten etc.) in contact kunnen komen.

5. Laat de kippen minimaal 3 weken in de stal. Verwijder de eieren maar niet de mest. Op deze manier wordt eventuele recirculatie van fipronil maximaal bewerkstelligd.
6. Stuur voor de eigen monsternamen na 21 dagen 10 verse eieren en 10 kippen afkomstig uit de 4 verschillende groepen (2x3 + 2x2) naar GD voor onderzoek naar fipronil in ei, buikvet, vlees en de lever (4 poolmonsters van 10).
7. Verzamel daarnaast op 10 verschillende plaatsen in de 4 afgeschermdede delen van de stal grondstrooisel inclusief mest (totaal één poolmonster van 50 gram) en stuur dit ook op naar GD voor onderzoek op fipronil.

Versie 6 sept 2017

Ruth Bouwstra, Jeanine Wiegel, Guillaume Counotte, Rob Vriens.